

**Skildring af besøg i Letland i perioden 15 – 20. august 2000,
ved bestyrelsesmedlem Jens Christensen.**

Dag 1	Tirsdag den 15. aug.	Udrejse og ankomst til Livani.
Dag 2	Onsdag den 16. aug.	Introduktion og besøg hos forskellige institutioner m.v. i Livani.
Dag 3	Torsdag, den 17. aug.	Afslutning i Livani. Møde i Preili. Udflugt til Aglona Church. Ankomst og eet besøg i Rezekne.
Dag 4	Fredag, den 18. aug.	To besøg i Rezekne. Kørsel til Riga.
Dag 5	Lørdag, den 19. aug.	Fridag i Riga.
Dag 6	Søndag, den 20. aug.	Hjemrejse.

Tirsdag Livani

Rejse påbegyndt ca. kl. 06:00 morgen i Haderslev med ankomst til Riga Lufthavn ca. kl. 14:00, hvor chauffør fra Livani kommune forestår afhentning.

Vi kører ind til Riga og mødes med borgmester VG og dennes hustru planlægningschef LG, der er vores kontaktperson i Livani. Vi kører straks til et dejligt spisested lidt uden for Riga, hvor den officielle modtagelse finder sted og der serveres et par dejlige måltider mad.

Herefter ca. 170 km.s kørsel til Livani, afbrudt af et ophold hvor der er Tv-interview med borgmesteren.

Straks ved ankomst til Livani bliver vi kørt til glasfabrikken (denne er beskrevet i min tidligere rapport fra Livani), hvor direktøren guider rundt på fabrikkens museum. Han benytter samtidig lejligheden til at takke for det arbejdstøj, vi har leveret til hans medarbejdere. I forbifarten ser vi nogle unge mennesker fra kommunen der modtager danseundervisning i en sal på fabrikken. Vi har ved sidste besøg her fået at vide, at direktøren gør meget for byens unge, idet han støtter sport og anden virksomhed. Her et levende eksempel på hans hjælpsomhed.

Derefter køres jeg til indkvartering i et gæstehus, der tilhøre glasfabrikanten. Dette bliver mit natlogi de næste 2nætter. Aftenen tilbringes hos glasfabrikanten og dennes hustru i deres sommerhus. Tilstede er også borgmesterparret samt socialmedarbejder E som jeg kender fra mit første besøg i Livani. Vi har her en dejlig aften (bortset fra myggene) omkring grillen.

Onsdag Livani

Klokken 09:00 er der morgenmad og modtagelse på Rådhuset, med socialmedarbejder E og medarbejderen M, som jeg kender fra sidste besøg, er tolk E er den person der står for fordelingen af de ting vi sender til Livani. Man fortæller mig, at der er nedsat at komite bestående af 3 personer. I alt har kommunen ansat 3 socialarbejdere. Denne komite forestod udpakning, administration og fordeling af effekterne. Man foreviste mig meget udførlige, stemplede og underskrevne fordelingslister, så alt så ud til at have været i gode og kompetente hænder. Man fortæller mig, at det indtil nu har været muligt at give hjælp til 173 trængende, fattige familier. Byen har en lokal Tv-station og bekendtgør på denne måde, at der er kommet hjælp fra Danmark og, at det er muligt at give denne hjælp videre til de trængende familier. Disse kan så henvende sig og behovet vil blive analyseret inden evt. udlevering. Udover hjælp til disse familier er der ydet hjælp til forskellige institutioner, hvoraf nogle vil blive nævnt i det føl-

Man vil nu gerne drøfte et meget vigtigt punkt med mig. Det er dels **mangelen på korte og lange sæt af krykker** krykker, der altså giver støtte i armhulen og krykker, der støtter på underarmene og dels **akut mangel på kørestole** Man trygler mig nærmest om det ikke kunne være muligt at lave en specialleverance til Livani i forbindelse med vores næste transporter til de østlige egne af Letland. Den præcise målgruppe for denne hjælp fik jeg ikke helt klarlagt, men efter den indtrængende anmodning, må der afgjort være et akut behov i Livani by og på Livani hospital.

Herefter beser vi lageret. Oprindeligt skulle effekterne have været opbevaret i nogle garager på glasfabrikken. Dette gjorde Knud Olav Knudsen indsigelser overfor, hvorfor andet lager måtte findes. Det blev til 2 garager tilhørende Livani kommune, ca. 30 meter fra rådhuset. De er pæne, rummelige og rene, men alltså næsten tomme, da effekterne stort set er fordelt.

Herefter besøg på Rukisi børnehavn. Dette er en stor børnehave med 173 børn og 45 ansatte. Børnene er i alderen 1½ til 6 år. Man takker meget for det vi har sendt til dem bl.a. maling, legetøj og køkkenudstyr. Man har stadig behov for **køkkenudstyr og maling**, og **man lovede mig at sende en opdateret liste over hvad man mangler** i denne institution.

Et andet stort ønske her i børnehaven var en kontakt til en lignende dansk børnehave m.h.p. udveksling af fotos, julekort og fødselsdagskort og den slags ting. Det var dem meget magtpåliggende om jeg ville forsøge at formidle en sådan kontakt.

Så til besøg på Livani Children og Youth Centre, der er beskrevet i min tidligere rapport og hvoraf bl.a. fremgår, at her er rigtig mange aktiviteter for børn og unge. Klubben besøges af mange skolesøgende, men også af mange unge der ikke mere går i skole og som det desværre ikke er lykkedes, at finde arbejde eller andet. Hertil har vi bl.a. sendt symaskiner, sofa, stole, maling, rengøringsartikler, højttalere og grammofon. P.t. er man i gang med en større istandsættelse inden sæsonen 1. september. Hvis det engang kunne lade sig gøre, ville mange gerne ønske sig **5 Pc-borde og ligeså mange stole** da det er lykkedes at få leveret 5 computere. Ellers var man meget taknemlig for det leverede og man så frem til fortsat samarbejde med os.

Man spurgte om jeg ville formidle en kontakt til en lignende

dansk klub m.h.p. at få den som venskabsklub og for muligheder for gensidigt besøg.

Herefter besøg på "Sports club", der samarbejder med Livani Children og Youth Centre. Man arrangerer forskellige former for boldspil, men mange andre sportsgrene er repræsenteret. Vi har givet duge (brugt som gardiner), og vi har givet rulleskøjter, brætspil, fodboldtøj, fodboldstøvler, lamper, kaffemaskine og toilet. Dette takker man meget for, og uden at komme med nye ønsker, beder man om også en anden gang at måtte kunne få muligheden for at komme i betragtning.

Besøg på Røde kors centret i Livani. Dette sted er beskrevet i min tidligere rapport. De har nu modtaget den briks, der er omtalt i begyndelsen af denne rapport. De kan bruge den og fortæller, at de er meget taknemlige for den. For mig at se er de overhovedet ikke kommet videre. De mangler alt for at kunne oprette dette "first-aid"-sted, hvor fattige skal have mulighed for at kunne komme gratis. (Det er sådan i Letland, at der skal betales gebyr for at gå til lægen og også hospitalsophold koster penge, nemlig 15 lats, og det hvad enten der er tale om en kort eller lang behandling. En gennemsnitsarbejder tjener 100 lats om måneden og betaler 30 i skat.) Man beder om vi kan skaffe en **blodtryksmåler**. Jeg har ikke selv den nødvendige medicinske indsigt, men for mig at se mangler der meget mere end bare en briks og en blodtryksmåler for at kunne oprette et sådant sted. Der er heller ikke ryddet op i alt det tøj der også sidste gang var deponeret her med henblik på uddeling til trængende. **Man vil sende os en opdateret ønskeliste.**

Nu til frokost på Livani Rådhus og ved den lejlighed diskuterede vi muligheden for levering, af den **ambulance** vi har på lager.

Derefter til Livani hospital, der har modtaget 4 hospitalssenge samt madrasser, vat og gazebind. Man er her utrolig glade for disse hospitalssenge, der er det bedste man nogensinde har ejet af den slags. Man har tillige modtaget skumgummimadrasser, hvilket er det bedste for dem. **Man har nu det fornødne antal senge, men mange gamle trænger til udskiftning** Ellers ingen ønsker her og nu.

Herefter besøg på "Balta Maja" (det hvide hus) der er beskrevet i min forrige rapport som NGO-center Livani Foundation. Man arbejder stadig på højtryk med istandsættelse af nederste etage, hvor der skal være cafe, sløjdværksted, køkken, shop og værestue. Stedet bruges utrolig meget. 19 interessegrupper og 80 me-

re løst tilknyttede personer bruger stedet. Man er meget taknemlig for leveret køkkenudstyr og for 23 stole og 4 toiletter. Jeg mener det fortsat er vigtigt vi støtter op omkring dette center, der stadig her store behov og jeg har fortalt dem, at vi fortsat vil se med stor velvilje på deres ønsker. **Man vil fremsende en ny og opdateret ønskeliste.** Man fremhæver særlig **værktøj** til sløjde-lokalet og værktøj til handicappede (det bliver vist svært !!!).

Varkava municipality (tidligere kaldet Varkavas Pagasta Padome). I dette besøg deltager også LG og E. Dette er meget mere end et plejehjem. Dette er nærmest en oase i ødemarken. Stedet ligger ca. 35 km øst for Livani. Borgmesteren AS og kommunaldirektør AC samt planlægger, socialdirektør, skoleinspektør, lærere, kok m.fl. tager imod. Jeg vil forsøge en beskrivelse, men det er svært, hvorfor jeg har bedt dem sende os deres egen redegørelse om stedet på engelsk. Med hjælp fra unge arbejdsløse, er det her lykkedes at opbygge et slags servicecenter i ødemarken.

Her er sportsplads, der er friluftsteater, der er bibliotek, der er posthus, politiet er repræsenteret og kommunen naturligvis. Endvidere er her oprettet busstation og et par hundrede meter væk er skolen med elever op til 9-klasse niveau. Endvidere er her en foredragssal, der også kan benyttes som teatersal og som biograf. En anden sal er indrettet til brug ved dåb, konfirmation m.v. Også et røde-kors center har man fået indrettet med læge og sygeplejerske tilknyttet og med nødvendigt udstyr. Jeg anbefalede dem at kontakte Livani røde-kors center for at hjælpe dem i gang. Dette overvejede man allerede fortalte man mig. Efter let-tiske forhold er det helt utroligt hvad man her har kørende ude i dette lille landdistrikt. Store planer føres her ud i livet. Herude har man store intentioner og har tilsyneladende godt tjek på hvad man opbygger. Det er en smule svært at overskue hele dette kompleks af servicefaciliteter og al denne igangsættelse af unge arbejdsløse. Men man må sige, at det lyser ud af de medarbejdere jeg mødte, at de tror på ideen. Det er dem meget om at gøre at få hjælp fra os. Vi er langt ude i ingenting med en landbefolkning på små 1.000 mennesker. Jeg vil stærkt anbefale, at vi følger op på dette projekt og støtter dette sted, hvor der ud over de mere serviceprægede faciliteter også gøres plads til kultur, sport og undervisning. Jeg imødeser med forventning ledernes mere detaljerede beskrivelse af stedet, for dette er overvældende.

Man har modtaget 10 hospitalssenge som nu står i den del af komplekset hvor der fremover skal være plejehjem. Man har allerede indrettet vel en 5-6 stuer, meget pænt malet og istandsat og med nyrenoverede gulve og varmeanlæg. Flere stuer er man i

Onsdag Livani

gang med. Endvidere er man i færd med at indrette vaskerum og toiletter.

Det man p.t. ønsker af os er **flere hospitalsenge** og **almindelige senge** til plejehjemsdelen. Derudover ønsker man **sengeborde og stole samt almindelige møbler** til fælles- og opholdsarealerne.

Efter denne lange gennemgang gik vi over til en meget rar og hyggelig middag, hvor både værterne og jeg som besøgende, måtte holde op til flere taler. Både her og andre steder hvor jeg har lovet at anbefale støtte, har jeg samtidig gjort det klart, at vi først skal have sendinger til Preili, Rezekne og Daugaupils. Jeg fortæller også at vi jo ikke kan give dem lige hvad der anmodes om, men hvad vi får ind, kan vi vurdere på i forhold til de ønsker der nu foreligger. Dette var alle heldigvis klar over og man havde også tålmodigheden til at vente. Alt herovre er jo som man fortæller mig, en lang proces.

Middagen foregik i skolens kantine og det blev sent inden vi blev færdige. Jeg blev kørt til mit kvarter og havde fortsat meget arbejde med denne rapport.

Torsdag Livani

Der blev budt på morgenmad i suppekøkkenet ved DZ. E deltager tilligemed. Der takkes for køkkenudstyr og duge m.v. Årindet her er dog ikke suppekøkkenet, men DZ fortæller indgående om disse 30 børn der kommer her og får mad til middag. Disse børns forældre har store problemer med alkoholisme, kriminalitet, arbejdsløshed, lediggang og asocialitet, hvorfor der er behov for trykke rammer og omsorg for børnene. Derfor vil man som supplement til suppekøkkenet oprette et døgncenter til varetagelse af disse børns tarv. Man kalder det et **socialt rehabiliteringscenter**. Og som sagt, er det kun under oprettelse. En svensk organisation og den tyske adventistkirke har støttet op om projektet, der nu har et hus, men mangler alt inventar, dog har vi sendt nogle senge. **Man vil sende os en projektbeskrivelse** samt fotos af forløbet. Hvad man fortæller mig om projektet lyder lovende, så jeg synes vi skal se med velvilje på sagen når projektbeskrivelsen kommer.

Torsdag Preili

Det blev muligt at få et møde med IK og IM . Det foregik på rådhuset i Preili og som nævnt var der meget lidt tid. Jeg blev naturligtvis budt velkommen og måtte fortælle lidt om mig selv og hvor længe og hvorfor jeg var med i EECA. Der blev tid til et lille interview med lokalavisen. Dette korte møde kom mest til at handle om en målrettet indsats mod de aller fattigste og børneri-

Torsdag Preili

geste familier. Jeg spurgte naturligvis om behovet, men det kunne jeg ikke få præcise svar på her og nu, men der blev talt med meget store ord om den nødvendige indsats til fordel for de aller svageste. På opfordring lovede man, at **man ville udfærdige en ønskeliste** på engelsk. De kunne ikke nå det på under én måned. Jeg orienterede selvfølgelig om de påtænkte fremtidige sendinger til deres område, og at vi naturligvis også ville tilgodese deres ønsker.

Derefter i hast til doktor JA på Preili Hospital, hvor man råder over 120 sengepladser. Også her modtagelse og gensidig introduktion. Man beder om **kitler** og **hvidt arbejdstøj**. **Madrasser** mangler man i høj grad ligesom man har behov for **desinfektionsmiddel**. Alle former for **køkkenudstyr** samt **pampers** og **vaskepulver**. **Papir** af alle slags har man også stort behov for samt indendørs **maling** i alle farver. **Tapet** mangler man og **linoleum** til gulvene. **Sengelinned** og **kørestole** er der også stor mangel på og **håndvaske Tøj** til de fattigste patienter ønskes. **Medicinsk udstyr, men kun efter nærmere aftale**

Herefter kørte vi til Aglona Churh, hvortil Inese fulgte med. Der blev tid til en guidet tur i denne smukke katolske kirke, hvor der lige havde været en stor katolsk festival. Jeg spurgte Inese om den katolske kirke drev nogen form for diakoni og hjælp til de fattigste. Det var ikke tilfældet, men der var tilsyneladende nogle tiltag på vej.

Torsdag Rezekne

Ankomst sidst på eftermiddagen og ingen officiel modtagelse, da alle tilsyneladende er meget optaget af andre gøremål. En ung tolk bliver hægtet på mig og jeg bliver indskrevet på hotellet. Vi skulle straks videre, men her bad jeg altså om en lille pause inden vi skulle videre --- det var såogsåi orden!

Da jeg kom ned i hotellets hall var GB kommet. Det blev til et kort møde.

Tolken tog mig nu til Rezekne Orphanage, hvor vi blev modtaget af VK, der leder dette hjem for 60 tidligere gadebørn. Hvad der her er sket, er at kommunen har givet en tom bygning til formålet for ca. 5 år siden. Dette var rammen og inden gadebørnene kom, skulle han selv skaffe inventar til institutionen, hvilket han fortsat skal. Disse børn gik ikke i skole og lavede meget kriminalitet. De boede i kældre og opgange om natten og kom naturligvis fra meget dårligt socialt belastede familier. Lederen fortæller, at de her har fået et hjem, og at det er lykkedes for ham og hans medarbejdere, at vende børnene væk fra kriminalitet, ef-

Torsdag Rezekne ter at de er kommet i trygge rammer. De går nu i skole eller får specialundervisning. Han fortæller videre, at så langt østpå i Letland er økonomien dårlig, og at det er meget vanskeligt for ham at få det nødvendige. Forskellige NGO-ere har ydet hjælp, bl.a. Lions, Ribe-Skærbæk, der har deres banner hængende. P.t. og indtil 1. september er børnene hos nogle såkaldt gode værtsfamilier, der tager hånd om dem på landet. Alderen er 3 – 16 år og 90% er af russisk afstamning. Der er 40 ansatte på denne ”døgninstitution”. Man mangler alt og vil via GB sende os en **ønskeliste**. Jeg fortæller, at vi er opsat på at yde støtte i det omfang det er muligt for os. Særlig har han brug for **badeværelsesfliser, køkkenudstyr, skabe, linned, pampers** til de der tisser i sengen, **maling, borde, stole, tapet, gardiner** og alle former for **senge**, men i endnu højere grad **madrasser samt tøj** af al slags. Jeg blev vist rundt her og så her en institution, der har kolossale mangler. På en syvmandsstue til mindre børn findes kun 4 **skabe**, altså ikke engang sit eget skab råder børnene over. Hvad han havde fortalt kunne jeg konstatere ved selvsyn. Der mangler virkelig både tapet, maling, gardiner og sengeudstyr overalt, lokalene er alle i den usleste forfatning man kan forestille sig og det naturligvis også bade- og toiletforhold. Jeg lover støtte i det omfang det er muligt og lederen beder om at alt må blive mærket til dem, da det ellers ikke vil nå frem.

Ved 18.-tiden overlades jeg til mig selv.

Fredag Rezekne Efter morgenmad igen 2 minutter med GB der overdrager mig den underskrevne ”Declaration of donation”.

Jeg køres straks videre til Luznavas teknikum, hvor jeg bliver modtaget af direktør SS samt en kvindelig tolk. Man har tidligere sendt os en anmodning, men har aldrig modtaget noget fra os og heller aldrig haft besøg af os. Dette er altså et teknikum, hvor man bor mens man studerer. Her er ca. 400 elever og **der foreligger en detaljeret ønskeliste**, der vedhæftes som bilag til denne rapport. Det man beder om er hjælp til soverummene. Der er både 4, 5 og 6 mandsstuer. **Sengene** er meget smalle og fuldstændig nedslidte og det samme gælder for **madrasserne**. Her mangler også **skabe, borde, stole, maling, gardiner**, planter og selv den mindste form for **udsmykning** eller **pynt** ses ikke. Dette burde man ikke kunne byde mennesker. Og i dette tilfælde er der tale om unge mennesker, der helst skulle være friske og inspirerede under deres studier. Noget egentlig lektierum findes heller ikke, men der er da et bibliotek, med en læsesal, hvor de kan lave noget af deres arbejde. Eleverne er fra 15 år og opefter. Den ønskeliste de har givet mig er efter min mening helt i over-

Fredag Rezekne ensstemmelse med hvad der er nødvendigt for bare at skabe nogenlunde rimelige forhold for disse elever. Man er her helt utrolig gæstfrie og viser også rundt i en smuk park og andre smukke omgivelser. Der er for mig ingen tvivl om, at det er utroligt vanskeligt for disse ledere herude østpå at få dækket selv de mest basale behov på deres institutioner. Jeg spurgte om eleverne nogen sinde beklagede sig over forholdene og fik det svar, at det gjorde de sjældent. Nogle enkelte – måske børn af rige familier – klagede sommetider lidt i begyndelsen af deres ophold, men snart blev de klar over, at det ikke kunne være anderledes.

Sidste besøg i dag og i det hele taget er projekt ”Pilcene”. Der vedlægges **detaljeret beskrivelse og ønskeliste**. Der er ikke meget at sige om dette sted, hvor man kun kan vise et tomt hus, man er i færd med at gøre i stand. Først om eet år kommer der 12 elever i første omgang. Igen får jeg det indtryk at lederne har meget svært ved at skaffe sig det nødvendige og derfor sætter deres lid til vores organisation. Jeg håber det bliver muligt at hjælpe dem. De viser også gerne rundt i omgivelserne og trakterer med en lækker middag.

De er så gæstfri og imødekommende, at de insisterer på at der udover skolechefen, der skal være chauffør, også skal en tolk med i bilen til Riga. Så selv om jeg siger, at de ikke skal besvære sig, skaffes en kvindelig tolk, så jeg har selskab hele vejen til Riga. Vi får en god snak om mange ting og jeg får mange gode informationer om Letland og tolken får også en del at vide om Danmark.

Ankomst til hotel i Riga først på aftenen.

Lørdag Riga Fridag og tid til turistbesøg i byen.

Søndag Riga / Danmark Hjemrejse.